

رموز کنوز

(شرحی بر منتخب کنوز الاسماء مرحوم دہدار)

قلم

علامہ حسن حسن زاده آملی

تصحیح و تعلیق

حسین شادمان

سرشناسه	حسن زاده آملی، حسن، ۱۳۰۷
عنوان قراردادی	کنوز الاسماء، برگزیده، شرح
عنوان و نام پدیدآور	رموز کنوز: (شریحی بر منتخب کنوز الاسماء مرحوم دهدار) / به قلم حسن حسن زاده آملی؛ تصحیح و تعلیق حسین شادمان، تهران: منشور سمیر، ۱۳۹۶، ص. ۹۲
مشخصات نشر	۹۷۸-۶۰۰-۶۶۷-۰۷۹-۱
مشخصات ظاهری	۹۲ ص.
شابک	فیبا
وضعیت فهرست نویسی	کتابنامه به صورت زیرنویس.
یادداشت	(شریحی بر منتخب کنوز الاسماء مرحوم دهدار).
عنوان دیگر	دهدار، محمود، کنوز الاسماء -- نقد و تفسیر
موضوع	علوم عربیه -- جنبه های مذهبی - اسلام / Religious aspects -- Islam Occultism
موضوع	اعداد -- جنبه های مذهبی - اسلام / Numbers -- Religious aspects -- Islam
موضوع	شعر فارسی -- قرن ۱۱ ق. -- تاریخ و نقد / Persian poetry -- 17th century -- History and criticism
شناخته افزوده	شادمان، حسین، ۱۳۶۸، - مصحح
شناخته افزوده	دهدار، محمود، کنوز الاسماء، برگزیده، شرح
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ ج ۵ / BF۱۴۱۸
رده بندی دنیوی	۱۳۳
شماره کتابشناسی ملی	۴۷۹۹۶۸۲

انتشارات ثور سمیر

روز کنوز

(شریحی بر منتخب کنوز الاسماء مرحوم دهدار)

به قلم: علامه حسن - حسن زاده آملی

تصحیح و تعلیق: حسین شادمان

ناشر: منشور سمیر - ۱۳۹۶

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۹۶

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۷-۰۷۹-۱

حق چاپ: ۱۳۹۶، انتشارات ثور سمیر / تلفن مرکز پخش: ۰۲۳۶۱۷۷۷۱۱۹

همه حقوق محفوظ است. هر گونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستند نویسی و مانند آن‌ها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

پیشگفتار

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد و الثناء لعین الوجود ثم الصلاة و السلام على واقف مواقف الشهود مفتاح
دائرة الوجود العبد المویده لرسول المسدّد الروح المجسّد و الجسد المروّح اعنی ابا
القاسم المصطفی محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) و على آله أُمّناء المعبود سیما
الحجة المنتظر الموعود الموجود.

بدون تردید، یکی از جامع ترین شخصیت های معاصر جهان اسلام حضرت آیت
الله علامه حسن حسن زاده آملی (روحی فداه) است.

معظم له با کسب نور علم و معرفت از ستارگان آسمان دانش همچون علامه
شعرانی، علامه طباطبائی، آیت الله سید محمد حسن الهی طباطبائی، آیت الله سید
مهدی قاضی طباطبائی، آیت الله الهی قمشه ای، آیت الله شیخ محمد تقی آملی
(رضوان الله تعالی علیهم)، و پرتو افشانی به نفوس مستعد و شیفته رسیقه به کمال
انسانی، و تصنیف و تالیف قریب به ۲۰۰ اثر عالی علمی، در این دوران ظلمت و
جهالت، باری دیگر شکوه و جلال علوم انسانی و معارف اسلامی را به تصویر
کشیده و با زحمات طاقت فرسای خویش، نبوغ و منزلت و جایگاه دانشمندی چون
شیخ اکبر محیی الدین ابن عربی، ابونصر فارابی، شیخ الرئیس ابن سینا، خواجه
نصیرالدین طوسی، شیخ بهاء الدین عاملی، حکیم صدر المتالیهین، جناب حکیم ملا
هادی سبزواری (رحمة الله تعالی علیهم) را تداعی می نمایند.

ایشان در مطلق علوم مجتهد علی الاطلاق بوده و آثار گرانسنگی در معارف و

علوم و فنون مختلفه از خود بر جای نهاده اند.

فهرست بخش عمده ای از آثار قلمی حضرت علامه حسن زاده آملی:

۱. الحجج البالغة على تجرد النفس الناطقة
۲. دروس اتحاد عاقل به معقول
۳. نصوص الحكم بر فصوص الحكم (شرح فصوص فارابی به فارسی)
۴. ذل حکمة عصمتیة فی کلمة فاطمیة
۵. شرح زیج بهادری
۶. رساله ای در تمجید بسم الله الرحمن الرحیم
۷. هزار و یک نکته
۸. رساله ای بنام رت و فتی
۹. خیر الأثر در ردّ جبر و قدر
۱۰. دیوان اشعار
۱۱. دفتر دل (با دیوان اشعار چاپ شده است)
۱۲. رساله ای در مناسک حج
۱۳. وحدت از دیدگاه عارف و حکیم
۱۴. دروس معرفت نفس
۱۵. اضبط المقال فی ضبط اسماء الرجال
۱۶. رساله در کُرّ
۱۷. الهی نامه
۱۸. شرح نهج البلاغه در پنج جلد به عربی
۱۹. رساله ای در نفس الأمر به عربی
۲۰. رساله فی الصبح و الشفق

۲۱. الصحیفة العسجدیة فی آلات رصدیة
۲۲. الکوکب الدُرّی فی مطلع التاریخ الهجری
۲۳. مُمدّ الهمم فی شرح فصوص الحکم (شرح فصوص ابن عربی به فارسی)
۲۴. کلمة غلیا در توقیفیت اسماء
۲۵. دروس علم هیئت و دیگر رشته های ریاضی در ۲ جلد
۲۶. نامه بر نامه ها
۲۷. گشتی در حرکت
۲۸. العمل الضبط فی برابطی و الرابط
۲۹. من کیستم؟
۳۰. رساله ای در مسائل مشرّبه فتوی
۳۱. تصحیح دوره نهج البلاغه
۳۲. کراسه ای در فن اصول فقه
۳۳. رساله ای در مُثل الهیّه
۳۴. شرح کنوز الاسماء عیانی، به نام رموز کنوز (کتاب حاضر)
۳۵. النور المتجلّی فی الظهور الظلّی
۳۶. رساله فی الجعل
۳۷. رساله ای در توبه به نام الاوبة إلى التوبة من الحوبة
۳۸. صد کلمه در معرفت نفس
۳۹. رساله ای در حرکت جوهری (مشمّل بر بیست و یک برهان بر حرکت در جوهر طبیعی)
۴۰. رساله ای در کسب (کسب کلامی)
۴۱. رساله ای در اقسام فاعل

۴۲. نور علی نور در ذکر و ذاکر و مذکور
۴۳. استخراج جداول تقویم (نه سال)
۴۴. انسان کامل از دیدگاه نهج البلاغه
۴۵. شرح اکر مانالائوس در مثلثات کرویّه، و تصحیح آن
۴۶. رساله ای در علم شریف رمل
۴۷. تعلیقات علی العروة الوثقی فی الفقه
۴۸. رساله ای در علم
۴۹. شرح چهل بیت در معرفت نفس
۵۰. دروس معرفت اوقات در علم اوقات
۵۱. رساله ای در اثبات علم مثال
۵۲. شرح باب توحید حدیقه المائت سنائی غزنوی
۵۳. التعلیقات علی شرح الجغمینی فی الملخص فی الهیة
۵۴. تصحیح و تعلیق تمهید القواعد صائغ الدین علی بن ترکه
۵۵. گنجینه گوهر روان، در ادله تجرّد نفس عظمه
۵۶. تصحیح کتاب ابی الجعد، و کتاب نثر اللالی و کتاب الاسب
۵۷. انسان در عرف عرفان
۵۸. رساله مدارج و معارج
۵۹. رساله لوح و قلم
۶۰. رساله کلّ فی فلکک یسبحون
۶۱. التعلیقات علی تحفة الأجلة فی معرفة القبلة تألیف علامه سردار کابلی (ره)
۶۲. مصادر اشعار دیوان منسوب به امام امیرالمؤمنین (علیه السلام)
۶۳. تصحیح و تعلیق کتاب الدر المکنون و الجوهر المصون فی علم الحروف

للشيخ الأكبر محيي الدين ابن عربي

۶۴. رساله ای در رؤیا

۶۵. رساله ای در تضاد؛ در معنای لولا التضاد لما صحّ دوام الفيض من المبدأ

الجواد

۶۶. تصحيح و تعليق اصول اقليدس، به تحرير خواجه طوسي در حساب و هندسه

استدلالي

۶۷. تصحيح و تعليق إلهيات شفاى شيخ الرئيس

۶۸. تصحيح اسرار ارباب صدر المتألهين در حكمت متعاليه همراه با يك دوره

كامل تعليقات بر آن از ابتداء تا اتمام، موسوم به مفاتيح الأسرار لسلاك الأسفار

۶۹. تصحيح و تعليق كتاب نفس شفاء

۷۰. تصحيح و تحشيه گلستان شيخ اجل سدي

۷۱. تشرح فصّ حكمة عصمتية في كلمة فارسية

۷۲. ترجمه مدينه فاضله فارابی و تعليقات بر آن، فارابی

۷۳. رساله ای در معاد

۷۴. رساله ای در تناهي ابعاد

۷۵. رساله ای در تكامل برزخی

۷۶. رساله ای در شرح حديثی از حضرت امام صادق (عليه السلام) در توحيد

۷۷. خزانه چهل گوهر شب چراغ

۷۸. تصحيح كتاب المناظر في كيفية الإبصار، لأقليدس بتحرير الخواجه الطوسي

۷۹. ترجمه و تحشيه رساله الجمع بين الرأيين فارابی

۸۰. تصحيح كتاب الاستيعاب في صنعة الاضطراب للبيروني

۸۱. رساله ای در اختلاف منظر و انكسار نور (هيئت و فيزيك)

۸۲. رساله قطب نما و قبله نما

۸۳. لیلة القدر و فاطمه (سلام الله علیها)

۸۴. تصحیح و تحشیه رساله تحفة الملوک فی السیر و السلوک

۸۵. هزار و یک کلمه (۷ جلد)

۸۶. وجیزه ای در بیوگرافی استاد علامه طباطبائی

۸۷. تصحیح مکاتبات آیتین سید احمد کربلائی و شیخ محمد حسین غروی

اصفهان در بیان دو بیت از شیخ عارف عطار

۸۸. تشریح نظم اللالی تعلیقات بر منطق شرح لثالی متأله سبزواری

۸۹. دُرر القلائد علی غرر الفرائد تعلیقات بر حکمت شرح غرر الفرائد متأله

سبزواری

۹۰. انسان و قرآن

۹۱. نهج الولاية، بررسی مستند در نهج اخت امام زمان (عجل الله فرجه)

۹۲. أنه الحق

۹۳. مجموعه مقالات، مشتمل بر هشت مقاله

۹۴. سی فصل در دائرة هندیه، برای تعیین خط زوال در خط مشرق و مغرب

اعتدال و تحصیل سمت قبله آفاق

۹۵. رساله ای در خط و خوشنویسی

۹۶. تعیین سمت قبله و تشخیص ظهر حقیقی مدینه به إعجاز رسول الله (صلی الله

علیه و آله)

۹۷. قرآن و عرفان و برهان از هم جدائی ندارند

۹۸. رساله ای در اربعین

۹۹. رساله ای در ظل ریاضی (تائزانت)

۱۰۰. عرفان و حکمت متعالیه

۱۰۱. تصحیح خلاصه المنهج مولی فتح الله کاشانی در تفسیر قرآن کریم در شش

جلد

۱۰۲. رساله ای در میل کلی (از امهات مسائل هیوی)

۱۰۳. تصحیح و تعلیق رساله قضا و قدر علامه اجل محمود بن محمد دهدار

۱۰۴. تکسیر دائر (از امهات مسائل هندسی، یعنی بحث از عدد پی در نسبت

محیط دایره به قطر آن)

۱۰۵. تصحیح و تعلیق کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد در علم کلام

۱۰۶. رساله ای در املات

۱۰۷. فصل الخطاب فی عدم تحریر کتاب رب الأرباب

۱۰۸. رساله ای در لقاء الله

۱۰۹. رساله انسان کامل اسم اعظم الهی است

۱۱۰. رساله فی تعیین البعد بین المکرزین

۱۱۱. کتاب دروس معرفة الوقت والقبلة

۱۱۲. تصحیح و تعلیق طبیعیات شفاء شیخ رئیس

۱۱۳. رساله ای فارسی در مطالب ریاضی

۱۱۴. رساله ای فارسی حول فنون ریاضی

۱۱۵. رساله ای در قبله مدینه و استنباط چند اصول ریاضی از آن

۱۱۶. تصحیح و تعلیق اگر تاو دوسیوس به تحریر خواجه طوسی

۱۱۷. تصحیح و تعلیق کتاب مساکن تاو دوسیوس به تحریر خواجه طوسی

۱۱۸. تصحیح و تعلیق رساله بیست باب در اضطراب خواجه طوسی

۱۱۹. رساله ای به فارسی در شرح فارسی هیئت قوشچی

۱۲۰. تصحیح و تعلیق رساله قبله ملا مظفر جناب‌دی
۱۲۱. رساله ای در بعض شعب ارثماطیقی (علوم غریبه)
۱۲۲. کشیکل (مصغر کشکول)
۱۲۳. مصادر و مآخذ ادعیه مفاتیح الجنان همراه با ترجمه بخش هایی از مفاتیح
۱۲۴. شرحی برخی از اشعار خواجه حافظ شیرازی
۱۲۵. تصحیح و تعلیق کتاب الكرة المتحرکه لأوطولوقوس بتحریر الخواجه الطوسی
۱۲۶. تصحیح و تعلیق شرح بیرجندی بر زیج الغ بیگی
۱۲۷. تصحیح شرح بیرجندی بر رساله بیست باب اسطرلاب خواجه طوسی و تعلیق بر آن
۱۲۸. تصحیح و تعلیق مجسطی بطلمیوس به تحریر خواجه طوسی
۱۲۹. تصحیح و تعلیق شرح نظام الدین نیشابوری مجسطی بطلمیوس را به تحریر خواجه طوسی
۱۳۰. تصحیح و تعلیق شرح مهندس خیر الله بن راسی مجسطی بطلمیوس را به تحریر خواجه طوسی
۱۳۱. تعلیقات عربی بر هشت باب از شرح مطول تفتازانی با معانی
۱۳۲. رساله ای در سیر و سلوک بنام باب رحمت
۱۳۳. رساله ای در تفسیر آیه عرض
۱۳۴. تصحیح تذکره خواجه طوسی در مبدأ و معاد (آغاز و انجام) با تعلیقات شرح گونه بر آن
۱۳۵. امثال طبری
۱۳۶. الأصول الحکمیة و العرفانیة

۱۳۷. تصحیح و تعلیق شرح حسین خوارزمی بر فصوص الحکم شیخ اکبر
۱۳۸. شرح فارسی سه نمط آخر اشارات شیخ رئیس در بهجت و سعادت و
مقامات العارفین و أسرار الآیات
۱۳۹. تصحیح کلیله و دمنه و تعلیقات و مقدمه ای بر آن و ترجمه دو باب دیگر

آن

۱۴۰. رساله ای در ولایت تکوینی
۱۴۱. رساله ای دیگر در مطالب ریاضی
۱۴۲. رساله ای دیگر برامون فنون ریاضی
۱۴۳. شرح رساله انوار - حضرت علامه رفیعی (رفع الله درجاته) در اتحاد عاقل به
معقول به صورت تعلیقات
۱۴۴. رساله ای در علوم غریبه
۱۴۵. مشکاة القدس علی مصباح الانس تعلیقات بر مصباح الانس ابن فناری
۱۴۶. رساله حول الرؤية
۱۴۷. رساله ای در اعتقادات شخصی ایشان در اصول و عارفان دین
۱۴۸. دروس شرح خواجه طوسی بر اشارات
۱۴۹. دروس اسفار صدر المتألهین
۱۵۰. دروس شرح قیصری بر فصوص الحکم
۱۵۱. دروس مصباح الانس
۱۵۲. مفاتیح المخازن (وجیزه ای به عربی)
۱۵۳. اصول و امهات حکمی و عرفانی
۱۵۴. وجیزه ای در اخلاق پزشکی، طب و طبیب
۱۵۵. وجیزه ای در تشریح (آناتومی)

۱۵۶. عيون مسائل النفس

۱۵۷. شرح العيون في شرح العيون (شرح عيون مسائل النفس)

۱۵۸. تصحيح و تحشيه رساله حل ما ينحل (شرح قصيده نويه ابوالمفاخر رازی)

۱۵۹. تصحيح و تعليق حكمت عملي يا اخلاق مرتضوى حضرت استاد متاله قمشه

ای

۶۰. الاصول الحكيمية

۱۶۱. تصحيح و شرح رساله القطب و المنطقه صدر المتألهين

۱۶۲. تصحيح و ارباب اصول كافى كلينى

۱۶۳. تصحيح و تحشيه خزائن نراقى

۱۶۴. تصحيح و تحشيه اسرار الصبيان

۱۶۵. تصحيح و تحشيه شرح علامه تيسرى بر فصوص الحكم شيخ اكبر

۱۶۶. تصحيح و تحشيه شرح خواص طوسى بر منطق و حكمت اشارات شيخ

الرئيس

۱۶۷. مصادر و مأخذ خطب و رسائل و حكم نهج البلاغه و مستدركات آن

۱۶۸. رساله ای دیگر در علوم غریبه

۱۶۹. تصحيح و تعليق رساله الفضل بين الروح و النفس اليمى فيلسوف قسطنطين

لوقا يونانى

۱۷۰. وجيزه ای در منزلت علمى و شخصيت جناب شيخ مفيد

۱۷۱. رساله چهل حديث در معرفت نفس

۱۷۲. رساله ای در بيان اختلاف قرائت حفص و ابوبكر بن عياش

۱۷۳. تجدد امثال و حرکت جوهرى به فارسى

۱۷۴. وجيزه ای در صراط

۱۷۵. الصحیفة الزبرجدیة فی کلمات سجادیة

۱۷۶. رساله ای در علم صرف

۱۷۷. رساله ای در شرح حدیث امام علی (علیه السلام): (صورة الانسانیة هی اکبر

حجج الله علی خلقه...)

۱۷۸. رساله ای در شرح حدیث امام علی (علیه السلام) به عالمی یهودی

۱۷۹. رساله فی طائفة من مسائل الحركة الحبیة و تجدّد الأمثال و الحركة فی

الجواهر الطبیعی به عربی ...

جامعیت علمی استاد حسن زاده آملی نیازمند تشریح و توضیح نبوده و کالشمس

فی رابعة النهار بر اصحاب عقل پیدا و آشکار است.

حضرت علامه، در فقه و اصول و رجال و درایه و حدیث و ادبیات فارسی و عربی و زبان های خارجه و منطق و نجوم قرآنی و کلام و فلسفه و عرفان و طب و آناتومی و ریاضیات قدیم و جدید و هندسه و هیئت و نجوم و زیج و آلات رصدیه و خوشنویسی و فن نسخه شناسی و مطلق علوم تربیه به طور قطع متخصص بوده (چنانچه از آثار ایشان معلوم است) و در رشته هائی مانند زمین شناسی و فیزیک و روانشناسی، صاحب نظریات جهانی می باشند.

علامه طباطبائی - قدس سره - صاحب المیزان در حق علامه حسن زاده آملی

فرموده است:

آقای حسن زاده را کسی شناخت جز امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و خاک پای حسن زاده توتیای چشم طباطبائی. (مآثر آثار، حضرت استاد صمدی آملی، ج ۱، ص ۱۹)

عمده شهرت حضرت استاد، در مجامع علمی و آکادمیک، مرهون تبحر ایشان در علوم آسترونومی و ریاضیات و هندسه عالیّه است. که قریب به ۴۰ اثر ثقیل علمی در این باب را در کارنامه حیات پر برکت خود ثبت فرموده اند.

حضرت استاد علامه، در مطلق شعب ارثماطیقی یا علوم خفیه، از قبیل علم جفر و رمل و اوفاق و تکسیر و بسط و حروف و اعداد نیز مانند سائر علوم یدی طولی و تالیفات گرانقدری داشته که می توان از آن جمله به کتاب دروس معرفت اوفاق و رساله علم رمل و تصحیح و تعلیق رساله الدر المکنون ابن عربی اشاره نمود. علاوه بر این کتب مستقل در علوم غریبه، نکات و مطالب بسیاری در سائر آثار استاد، مانند هزار و یک نکته و هزار و یک کلمه به نگارش در آمده است که هر صاحب درایت را در تضرع و مهارت ایشان، کفایت است.

آیت الله ممدوحی می فرمایند:

استاد علامه حسن ناده آملی ریاضیات عالی خوب بلد بود، زبان فرانسه و آلمانی را خوب می دانست، زبان عبری می دانست، علوم غریبه خوب می دانست که در علوم غریبه متخصص بودند به طوری که جدول صد در صد را کشف کردند و این جدول صد در صد کار در کسی نیست، کار کسی است که در علم عدد متخصص تمام عیار باشد.

یکی از مهمترین آثار و تنهاترین آثار مطبوع و مستقل حضرت استاد علامه در علم حروف و اعداد همین رساله شریفه رموز کنوز است که در کلمه ۳۴۳ از مجلد سوم کتاب هزار و یک کلمه به حلیت طبع متحنی گشت است؛ لکن حقیر فقیر، بعد از مطالعه دقیق رساله، متوجه اغلاط و اشتباهات کثیره و در ناحیه ناشر محترم در متن رساله شده و بر آن بودم تا تصحیح مرغوب و مطلوبی از آن ارائه نمایم که این تصمیم منجر به نگارش تعلیقاتی، علاوه بر تصحیح متن و تنظیم متن اصلی گشت. امید است که این اثر علمی و تلاش این کمترین در اصلاح و ایضاح رساله، مورد قبول و توجه اهل دقت و نظر واقع گردد. در پایان، شایان ذکر است که طبع این صحیفه نوریه، با مساعدت برادر گرامی جناب آقای نادر اقدسی نیا، انجام پذیرفته است. جزاء الله خیر الجزاء.

و السلام علی من اتبع الهدی

حسین شادمان - مراغه

(۹ جمادی الثانی سنه ۱۴۳۸ ه.ق؛ مطابق با ۱۸ اسفند سال ۱۳۹۵ ه.ش)